

Andragoški center Republike Slovenije

Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

NOVEMBER 1996/11

- ▲ DOMA IN V SVETU ● Popravek ● Jezikovno izobraževanje na ljudskih univerzah
- Financiranje programov izobraževanja za demokracijo ● Posvet o osnovnem izobraževanju odraslih ● Slovenski študijski krožki so zanimivi tudi na Švedskem ● Vloga nevladnih izobraževalnih organizacij pri oblikovanju politične in pravne kulture odraslih ● Evropski posvet prostovoljskih združenj ESVA ● Evropsko leto vseživljenjskega učenja ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● V DOBI smo v Središču za spodbujanje učenja vpeljali mentorstvo ▲ POSVETI, KONFERENCE ● Peti evropski kongres psihologije ● ESREA seminarja ▲ PRIPRAVLJAMO ● Pomagajte nam dopolniti seznam verificiranih izobraževalnih programov za odrasle ● Obvestilo udeležencem Izobraževanja iz NLP-ja ● Vabilo na Izobraževalno srečanje ▲ PONUJAJO VAM ● Deutsch perfekt 4 ● Ni ovir za ... ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovno predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajništvo.saec@infosol.mss.edus.si.

DECnet: STENAR::LJACRS

DOMA IN V SVETU

Popravek

V prejšnji številki Novičk sem pomotoma napisal, da je gospod Ivan Kristan predsednik Državnega zборa namesto Državnega sveta. Obema predsednikoma in bralcem se za pomoto opravičujem.

Urednik

Jezikovno izobraževanje na ljudskih univerzah

Poučevanje tujih jezikov je ena izmed pomembnejših dejavnosti vseh ljudskih univerz po Sloveniji. Ponudba jezikovnih tečajev na ljudskih univerzah je zelo raznolika, saj poleg angleščine, nemščine, italijanščine in francoščine, ki so v Sloveniji zagotovo najbolj razširjeni tudi jeziki, nekatere večje ljudske univerze ponujajo tudi tečaje vseh drugih evropskih jezikov, kot so španščina, portugalsčina, češčina, madžarščina, ruščina, v njihovi ponudbi pa najdemo tudi tečaje latinščine, japonščine, kitajsčine in arabščine. Tudi slovenščina kot tudi jezik sodi v program jezikovnega izobraževanja vseh ljudskih univerz. Pisana pa ni samo ponudba jezikov, temveč tudi oblik poučevanja: na voljo so verificirani standardni tečaji, ki potekajo v majhnih skupinah, individualni pouk, konverzacijski in osvežitveni tečaji, specializirani za sklenjene ciljne skupine, pripravljalni za nekatere izpite, poletne jezikovne šole doma in v tujini idr. V jezikovnih tečajih poučujejo usposobljeni učitelji, ki se stalno redno spopolnjujejo na seminarjih in delavnicah doma in v tujini; te poleg posameznih ljudskih univerz organizira predvsem Aktiv za tuge jezike pri Zvezni ljudskih univerz.

Cilj vsakega jezikovnega tečaja je seveda doseči stopnjo tekočega sporazumevanja v tujem jeziku, slušatelji pa pridobljeno znanje dokazujejo na ustreznu izpitu. Zveza ljudskih univerz je ob podpori Ministrstva za šolstvo in šport že od leta 1990 članica Mednarodne izpitne konference ICC, to pomeni, da v sklopu Zveze dvakrat na leto organiziramo mednarodne izpite za angleščino, nemščino, italijanščino, poslovno angleščino, poslovno nemščino, tehnično angleščino ter angleščino za hotelske in gostinske delavce. Po uspešno opravljenem izpitu dobijo kandidati ustrezno spričevalo mednarodne konference ICC.

Na posameznih ljudskih univerzah lahko opravljajo tudi druge mednarodne izpite, zelo popularen pa je tudi slovenski izpit o tekočem sporazumevanju v tujem jeziku. Program izobraževanja in standarde znanja, po katerih potekajo tečaji angleškega, nemškega, italijanskega in francoskega jezika in ki pripeljejo udeležence do javne listine o doseženem znanju tujega jezika, je leta 1993 pripravila skupina strokovnjakov takratne

Zveze delavskih univerz v sodelovanju z Izobraževalnim centrom za tujje jezike v Ljubljani. Program je 30. maja 1984 verificirala Posebna izobraževalna skupnost za družboslovno usmeritev. Predvideva izobraževanje v petih stopnjah, skupaj 450 ur pouka, pridobljeno znanje pa omogoča sposobnost tekočega sporazumevanja v tujem jeziku.

Ker vemo, da je izobraževanje na področju tujih jezikov v zadnjih letih doživelо precejšnje spremembe tako glede metodike in didaktike poučevanja kot tudi glede potreb slušateljev in udeležencev tečajev, se je aktiv za tujje jezike lani odločil za projekt prenove jezikovnih programov. Projekt je podprlo tudi Ministrstvo za šolstvo in šport, in tako se lahko pohvalimo, da bo projektna skupina do konca tega koledarskega leta končala delo.

Pri prenovi programa in pripravi standardov smo upoštevali predvsem izkušnje pri poučevanju tujih jezikov in izpeljavi omenjenega slovenskega izpitja. Zamisli smo zajemali tudi iz izkušenj, ki smo jih pridobili s sodelovanjem v mednarodni izpitni konferenci in izvajanjem izpitov ICC. Upoštevali smo mерила in standarde zaključnih izpitov in mature na srednjih šolah. Ves čas pa smo seveda mislili na to, da pripravljamo program in izpit za odrasle, ki znanja jezika ne potrebujejo v akademske namene, temveč pri poklicu, pri stikih s tujimi poslovnimi partnerji, na potovanjih v tujje govoreče dežele, pri prebiranju tujje literature in gledanju tujih programov. S temi izhodišči smo torej pripravili program, ki bo odraslega slušatelja pripeljal do takšne ravni znanja, ki mu bo omogočal tekoče sporazumevanje v vseh vsakdanjih življenjskih položajih. Program predvideva prepletanje in razvijanje vseh štirih jezikovnih spremnosti (govorjenje, poslušanje, branje, pisanje) v okviru različnih komunikacijskih funkcij, prenovljeni program pa preverjanje znanja na dveh ravneh, osnovni ravni in ravni aktivnega znanja. Izpit na osnovni ravni bi kandidati opravljali po 200-250 urah učenja, na ravni aktivnega znanja pa po 450-500 urah učenja v tečajih.

Ob programu izobraževanja in standardih znanja je projektna skupina pripravila tudi vzorčne preskuse (teste) za opravljanje izpitja in merila za ocenjevanje. Izpit na aktivni ravni je sestavljen iz pisnega in ustnega dela, na izpitu pa se preverijo vse štiri jezikovne spremnosti. Po uspešno opravljenem izpitu bi kandidati dobili javno veljavni certifikat o aktivnem znanju tujega jezika.

Projektna skupina torej končuje svoje delo. Program izobraževanja in standardi znanja so pripravljeni za vse jezike, vzorčne izpite pa smo v prvi fazi pripravili samo za angleški in nemški jezik. Program in standarde znanja bomo do konca leta predstavili in predložili Državnemu izpitnemu centru in upamo, da bo le-ta naš program sprejel in potrdil.

Franja Centrih, UPI Ljudska univerza Žalec

Financiranje programov izobraževanja za demokracijo

Pri spremeljanju tega, kako je z izpeljavo programov izobraževanja za demokracijo, opažamo na ACS, da imate izvajalske organizacije veliko težav pri iskanju denarja za njihovo financiranje. Za denar se najpogosteje obračate na Ministrstvo za šolstvo in šport, ki objavlja vsako leto razpise za sofinanciranje izobraževanja odraslih. Žal je delež organizacij, ki dobijo ta denar dokaj majhen in zato se dogaja, da mnogi, ki imate pripravljene programe, teh zaradi pomanjkanja denarja ne morete izpeljati. Poleg tega pa denar iz tega vira ne zadošča za izpeljavo celotnega programa, temveč je z njim mogoče poravnati le do tretjine stroškov.

Možnost, da bo izvajalec programa izobraževanja za demokracijo plačal vse stroške samo iz enega vira, je zelo majhna. Izvajalci teh programov, ki poznajo več različnih virov financiranja in imajo več izkušenj s pisanjem tovrstnih prijav in prošenj, imajo tudi več možnosti za uspeh.

Namen tega prispevka je zato predstaviti čim več možnosti za financiranje programov izobraževanja za demokracijo.

Najpomembnejša pogoja tako za financiranje kot za iskanje udeležencev sta kakovost ter izvirnost vaših programov izobraževanja za demokracijo. Pri tem je pomembno, da vam neuspeh, npr. pri razpisu, ne vzame poguma, temveč da se ob analizi mogočih napak in pomankljivosti vašega izobraževalnega programa ali prošnje nekaj naučite, in to znanje uporabite pri naslednjih razpisih.

1. Javni razpisi za oddajo javnih naročil

Vsek javni razpis mora potekati po natančno določenem postopku, ki ga določa Odredba za postopke za izvajanje javnega razpisa za oddajo javnih naročil (Uradni list RS, št. 28/93, 9/94). Javni razpisi so lahko objavljeni v dnevнем časopisu, obvezno pa v Uradnem listu Republike Slovenije. Odredba določa, da mora objava javnega razpisa vsebovati ime naročnika, predmet razpisa, kraj, datum in osebo, pri kateri se dvigne razpisna dokumentacija, orientacijsko vrednost javnega naročila, predvideni rok začetka in dokončanja del, merila za izbiro najugodnejših ponudnikov, rok in način oddaje ponudbe ter kraj, mesto, datum in uro odpiranja ponudb.

Vsi, ki se priglasite na razpis, morate biti pri pisaju ponudb zelo pozorni in natančni. Ponudbo morate napisati po vseh zahtevanih navodilih in upoštevati vse navedene pogoje v razpisu, saj imajo naročniki, npr. pravico že v naprej zavrniti vse ponudbe, ki niso pravilno označene (npr. na kuverti ne piše 'Za razpis...').

Preden se prijavite na razpis, je smiselno, da si natančno preberete tudi omenjeno odredbo, saj se boste tako najbolje poučili o pravicah, ki jih imate v razpisnem postopku (npr. da sodelujete pri javnem odpiranju kuvert s ponudbami, da vas takoj obvestijo o izidih razpisa, da lahko zahtevate revizijo postopka, če so bile v njem ugotovljene nepravilnosti...).

V obravnavi je tudi Predlog zakona o javnih naročilih, ki bo (če bo sprejet v tej obliki) še bolj zavaroval pravice ponudnikov (npr. pravica do pritožbe, če menite, da so bile v postopku kršene vaše pravice, pravica, da vam naročnik utemelji svojo odločitev o izboru ponudnikov in vam jo v roku pošlje).

Ministrstvo za šolstvo in šport vsako leto objavi javni razpis za sofinanciranje izobraževanja odraslih. V zadnjem razpisu letos (objavljen je bil aprila 1996 v Novičkah), so med izobraževalnimi akcijami sofinancirali tudi državljansko izobraževanje: izobraževanje za demokracijo in ekološko osveščanje. Prednost pri izbiri so imele izobraževalne akcije, ki so imele zagotovljeno sofinanciranje iz drugih virov, upoštevali pa so tudi druga merila (npr. usposabljanje na ACS, krajevno razpršenost, zasnova in kakovost izobraževalnega programa). Mnogi ponudniki na razpisu niso bili uspešni zaradi nepravilno naslovljenih ali nepopolnih prošenj, žal pa je bilo letos namenjeno tudi manj denarja za izobraževanje odraslih, zato je bilo manj odobrenih vlog kot prejšna leta. Dodatne informacije o tej možnosti sofinanciranja programov izobraževanja za demokracijo in o naslednjem razpisu dobite na Ministrstvu za šolstvo in šport, Šmartinska 134a, tel: 061 443 250.

Razpisi drugih državnih organov

V Uradnem listu lahko spremljate tudi druge javne razpise, ki jih objavljajo različna ministrstva, občine in drugi državni organi. Ta možnost je aktualna predvsem za tiste, ki ste pripravili program izobraževanja za demokracijo za specifično ciljno skupino ali s poudarkom na tisti tematiki, ki je objavljena v posamičnem razpisu. Bodite pozorni tudi na drugačne možnosti podpore za vašo izobraževalno dejavnost (npr. da se pri občini pozanimate za možnost nepridobitnih najemnin).

2. Pomoč tujih vlad

S programom za demokracijo Phare Evropska skupnost pomaga državam srednje in vzhodne Evrope pri prehodu na tržno gospodarstvo in demokratično družbeno ureditev. Na te programe se lahko prijavijo nedržavne in nepridobitne organizacije. Programi za demokracijo Phare so razdeljeni na makro- in mikroproyekte. Makroproyekti so organizacijsko, časovno in finančno precej zahtevni, saj morajo v projektu kot partnerji sodelovati lokalne organizacije in organizacije s sedežem v državi članici Evropske skupnosti. Za izpeljavo mikroproyektov nosilci ne potrebujejo partnerjev iz Evropske skupnosti, trajanje projekta je omejeno na največ leto dni, višina pomoči pa se giblje od najmanj 3000 do največ 10000 ekujev. Informacije o roku za oddajo prijavnic dobite na naslovu: Programi za demokracijo PHARE in TACIS, C/O Most-SCI Slovenija, Breg 12, 1000 Ljubljana, tel. 061 125 80 67

3. Fundacije

Fundacije so ustanove, ki namenjajo denar za splošnokoristne in dobrodelne namene in niso pridobitno usmerjene. Tudi v Sloveniji smo zadnje čase priče nastanku teh institucij. Njihovo delovanje je določeno z zakonom o ustanovah. V neprofitnem sektorju imajo vlogo bank, v katerih druge nepridobitne organizacije dobivajo denar za izvajanje svojih programov. Za financiranje programov za demokracijo je po namenu delovanja (podpora civilni družbi in demokraciji) verjetno najprimernejša fundacija Zavod za

odprto družbo - Slovenija oz. Open Society Institute - Slovenia. Informacije o možnostih za financiranje dobite na naslovu Vegova 8.

4. Zbiranje denarja

Neprofitne organizacije lahko denar, ki ga potrebujejo za delovanje in izpeljavo svojih programov nabirajo tudi s pomočjo zbiranja denarja (fundraising). Pri tem jim lahko pomaga filantropična zavest ljudi in stimulativna davčna politika za fizične in pravne osebe, ki so donatorji (J. Mekinc, Fundraising, Gospodarski vestnik, št. 1-2, januar 1996).

Nepridobitne organizacije občutijo posledice dokaj negativne tradicije doniranja in tudi davčna politika bi lahko bila ugodnejša. Nepridobitna organizacija lahko zbudi pozornost donatorjev s svojim programom, ki mora biti zaradi velike tekmovljivosti čim boljši, poti za zbiranje denarja pa so različne (npr. obisk pri potencialnem donatorju, pošiljanje predstavitevnega gradiva, predstavitev po telefonu...). Najbolj smiselno je, če skušamo dobiti denar za izpeljavo izobraževalnih programov od različnih podjetij. Pri tem pa moramo vedeti, kakšne koristi imajo lahko od tega podjetja in ločevati doniranje od sponzoriranja.

Donacije so izplačila gospodarskih družb v nekatere negospodarske namene. Podjetja nimajo neposredne koristi od izplačevanja donacij, lahko pa te odhodke prikažejo kot davčno olajšavo. Po zakonu davka od dobička se kot olajšava priznajo izplačila za humanitarne, kulturne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, ekološke in religiozne namene, vendar pa žal le do višine 0,3 odstotka ustvarjenih prihodkov podjetja.

Sponzorstvo pa je obojestransko koristen posloven odnos med sponzorjem in sponzorirancem, ki ga ta urejata s pogodbo o sponzoriranju. Sponzorirajo se lahko tudi izobraževalni programi. Interes podjetja je v nekakšnem oglaševanju, saj si s tovrstnimi akcijami podjetje oblikuje in utrjuje svojo podobo.

5. Minimalne kotizacije udeležencev

Čeprav je upravičena utemeljitev, da je težko motivirati potencialne udeležence že za brezplačne programe, pa ta možnost vseeno ni povsem zanemarljiva, saj so tudi takšni primeri. Ce se odločite za to možnost, naj bodo prispevki manjši, z dobrijenim denarjem pa boste lahko poravnali vsaj manjši del stroškov.

Branka Emeršič, ACS

Posvet o osnovnem izobraževanju odraslih

V Novem mestu je bil 24. oktobra posvet o osnovnem izobraževanju odraslih, ki ga je organiziral Zavod RS za šolstvo v sodelovanju z Razvojnim izobraževalnim centrom Novo mesto. Celoten posvet so na pobudo vodje osnovnega izobraževanja odraslih na Zavodu RS za šolstvo prof. Silve Kos oblikovali udeleženci sami in mu dali zanimiv naslov Ljudska univerza ljudski univerzi. Osnovno izobraževanje odraslih je namreč organizirano le v ljudskih univerzah.

Prispevki sodelavcev predavateljev so izhajali predvsem iz njihove prakse in so bili prav zato še posebno zanimivi.

Kako poiskati poti do manj izobraženih? Silva Kos je ugotavljala, da imamo v Sloveniji po popisu prebivalstva leta 1991 še vedno 20,4% prebivalstva brez končane osnovne šole in 21,6% samo s končano osnovno šolo. Kako te pridobiti za izobraževanje? Pri tem ima lahko zelo pomembno vlogo lokalna skupnost, organizatorji izobraževanja pa bodo morali ubirati tudi poti, ki nam jih odpira sodobna tehnologija, npr. po javnih občilih.

Janka Likožar, CPI Cene Šuppar, je predstavila trženje v osnovni šoli za odrasle in osvetlila marsikatero novo idejo, kako pridobivati kandidate za izobraževanje. Lijana Ćičar iz Osnovne šole Trbovlje ima veliko izkušenj s preverjanjem in ocenjevanjem znanja v programih osnovne šole za odrasle in te je prenesla udeležencem posveta. Zanimiva je bila skrbna analiza o vključevanju odraslih v osnovnošolsko izobraževanje in njihovih možnostih za nadaljnje izobraževanje v koroški regiji; pripravil jo je dolgoletni direktor Ljudske univerze Ravne Rudi Krenkar. Prav tako je imela precejšen odmev tema Vključevanje Romov v osnovno šolo za odrasle pri Ljudski univerzi Murska Sobota, predstavil jo je Marjan Čenar, Ljudska univerza Murska Sobota. Ob koncu pa je Anton Redek, Razvojno-izobraževalni center, seznanil udeležence še z življenjem in delom v programu osnovnega izobraževanja na novomeškem območju.

Razprava je zajela več vprašanj: težave z mladostniki, ki se vpisujejo v programe za odrasle potem, ko v redni osnovni šoli niso bili uspešni (osip povzroči, da je vsako leto neuspešnih okrog 2000 mladostnikov); slabo kvalifikacijsko strukturo na posameznih (npr. kmetijskih) območjih Slovenije in kako jo izboljševati, ko med odraslimi ni potrebne motivacije za vpis v osnovno šolo; povezovanje osnovnošolske izobrazbe in pridobitve poklica ipd. Veliko vprašanj je bilo pravne narave, npr. verifikacija osnovnih šol pri ljudskih univerzah po novi šolski zakonodaji, kakšna so merila za oblikovanje oddelkov (normativi), zapisi splošnega uspeha v spričevala zaradi točk ob vpisu v srednje šole itn.

Udeleženci so bili seznanjeni s potekom prenove izobraževanja odraslih in še posebej osnovnega izobraževanja. Spoznali so nekatere kritične točke, s katerimi se bo morala programska komisija za osnovno izobraževanje odraslih, ki bo delovala pri Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih (in še ni imenovana), spoprijeti in jih ustrezno rešiti. Prosili smo jih, da komisiji pomagajo s pobudami in tako, da jo opozorijo na pomanjkljivosti v dozdajšnjem programu osnovne šole za odrasle in

predlagajo, kako jih odpraviti. Vodje osnovnega izobraževanja pa bomo tudi sproti seznanjali z delom komisije.

Posvet o osnovnem izobraževanju odraslih je bil uspešno srečanje vseh, ki so odgovorni za to izobraževanje. Udeleženci (bilo jih je 32) pričakujejo, da se bodo tako sešli vsaj enkrat na leto.

Marija Velikonja, Ljubljana

Slovenski študijski krožki so zanimivi tudi na Švedskem

Linköping, Stockholm, od 14. do 20. oktobra 1996

Na Švedsko nas je povabil Kjell Rubenson, profesor na Univerzi v Linköpingu, ki je tudi organiziral naše študijsko potovanje z namenom, da bi švedskim raziskovalcem in univerzitetnim profesorjem predstavile naš projekt Študijski krožki, ter da bi ugotovili možnosti za sodelovanje. Hkrati nam je organiziral obiske nekaterih drugih organizacij, da smo se seznanile z usposabljanjem vodij in mentorjev ter načinom dela in organiziranja študijskih krožkov. Stroške poti in bivanja so nam plačali naši gostitelji, to je tudi priznanje našemu delu, zlasti, če nas povabijo v domovino študijskih krožkov, kjer potekajo le-ti že skoraj sto let. Na Švedskem smo bile Sabina Jelenc, Nataša E. Jelenc in Slavica Černoša.

Organizator našega potovanja na Švedsko je pripravil program za štiri dni; tri dni v Linköpingu in en dan v Stockholmu. Svoje kolege na Univerzi v Linköpingu, zlasti njen Oddelek za izobraževanje in psihologijo, je želel seznaniti z izidi našega projekta. Predstavile smo jim naše metode evalvacije, oblike usposabljanja vodij in mentorjev, akcijske in izobraževalne cilje ŠK ter izide evalvacije. Ob naši predstavitvi smo jih seznanile z našimi izkušnjami, ki pa niso povsem primerljive z njihovimi, saj na Švedskem nimajo takšne raziskave.

Predstavitve so se udeležili raziskovalci iz treh držav - Švedske, Norveške in Kanade; zelo pozorno so nas poslušali in nas veliko spraševali. Zanimalo jih je, kako naši študijski krožki vplivajo na demokratizacijo družbe in kako so spreteti pri ljudeh. Najbolj pa so jih zanimali naši akcijski cilji, ki jih na Švedskem ne poznajo. Čeprav neradi, so vendarle morali priznati, da je to naša prednost, ker dajemo s tem študijskim krožkom novo, bolj kakovostno rasszežnost: aktivno komuniciranje z okoljem, ki ga posamezniki s svojim delom spreminjajo in s tem hkrati spreminjajo tudi sebe. Predstavitev je bila dokaj naporna in izčrpana, ker so vprašanja o našem delu in naših izkušnjah kar deževala, tako da je sama predstavitev trajala sedem ur.

Drugi dan smo končno lahko spraševali tudi me; ker smo obiskale eno od ustanov v Linköpingu, kjer potekajo študijski krožki ter si v živo ogledale delo nekaterih (računalništvo, tkanje na statvah, rezbarjenje lesa in oblikovanje gline). Ustanova se imenuje ABF - Arbetarnas BildningsForbund (Delavskoizobraževalna zveza) in je ena od 11 zvez, pri katerih potekajo ŠK na Švedskem. Te pa imajo eno krovno zvezo,

ki združuje te zveze, poleg njih pa še visoke ljudske šole in knjižnice, ter ima vlogo njihove agencije.

Zveza ABF je ena večjih zvez v sklopu katerih se izpelje na Švedskem več kot polovica vseh krožkov z družboslovno tematiko, ker sta njeni glavni ustanoviteljici Švedska konfederacija sindikatov in Socialnodemokratska stranka. Denar za krožke, ki potekajo v sklopu te zveze, dajejo: država, regije in udeleženci. Vsak od njih ga prispeva približno tretjino. Krožki, ki so namenjeni posebnim kategorijam prebivalstva in priseljencem za učenje švedskega jezika, so brezplačni. Tako se večinoma financirajo tudi krožki v drugih zvezah. Treba je omeniti, da na Švedskem ne ločujejo vodje in mentorja, tako kot pri nas, temveč imajo samo vodjo študijskih krožkov in vodjo zvez.

Vodij (mentorjev) za delo v študijskih krožkih ne usposablja posebej, ker to obliko učenja že vsi dobro poznajo, temveč jih usposablja na treh različnih področjih in na tri različne načine:

- lahko se vključijo v programe izobraževanja za izobraževalce odraslih, ki poteka na Centru za izobraževalce odraslih. V sklopu študija pedagoških ved, lahko poljubno izbirajo posamezne module;
- imajo posebno usposabljanje za spoznavanje ideologije in filozofije zveze, v sklopu katere delujejo;
- usposablja se tudi v krožkih (učijo se drug drugega) in v ta namen organizirajo delavnice ob koncu tedna.

Teme študijskih krožkov so sicer prosto oblikovane, morajo pa biti v skladu s filozofijo in ideologijo zveze, v kateri jih obravnavajo, sicer jih vodja zveze zavrne.

Poudariti je treba tudi to, da okoli 70 odstotkov vodij (mentorjev) izpeljuje ŠK brezplačno in samo 30 odstotkov jih dela za plačilo. Zanimivo je tudi, da od vodij (mentorjev) zahtevajo strokovno znanje za nekatere teme, ki jih obravnavajo. Ni nujno, da ima vodja formalno izobrazbo, mora pa imeti znanje z določenega področja (npr. če je krožek računalništva, mora mentor to področje poznati in vedeti celo več kot drugi udeleženci).

Tudi na Švedskem morajo mentorji in vodje zvez voditi evidenco o udeležencih krožka, o številu opravljenih ur, navzočnosti na posameznih srečanjih ipd. Končno poročilo oddajo vodji zveze, ta pa ga pošlje vladni ustanovi. Na podlagi teh poročil dobijo denar za krožek.

Delo krožkov nadzira vodja zveze; ta je tudi odgovoren za delo vseh študijskih krožkov, ki potekajo v kaki zvezi. Država sama ne nadzira porabe denarja in izpeljave ŠK.

Na Centru za izobraževanje izobraževalcev odraslih (Vuxenutbildarcentrum) na Univerzi v Linköpingu so nam razložili, kako usposabljajo in izobražujejo izobraževalce odraslih in kako usposabljajo vodje (mentorje) študijskih krožkov, ki se lahko samo pridružijo posameznim modulom v programih za izobraževalce odraslih.

V Stockholmu smo bile na institutu za izobraževanje (Lärarhögskolan Stockholm). Vsi, ki smo jim predstavile naš projekt, so bili presenečeni nad strokovno izpeljavo projekta in evalvacije ter izrazili željo po sodelovanju.

Ravno to je bil tudi naš cilj potovanja na Švedsko: navezovanje stikov s švedskimi institucijami, ki izvajajo ŠK, ter izobraževalnimi ustanovami za izvajalce ŠK.

Z obiskom Švedske smo nadvse zadovoljni mi in naši gostitelji, saj smo dobili potrditev, da je naša pot pri vpeljevanju projekta v prakso pravilna. Zelo veliko jim je do tega, da bi še nadalje sodelovali in spremiljali naš projekt, saj, kot so se slikovito izrazili: "njihov starček potrebuje svežino našega otroka". Čeprav so študijski krožki način življenja na Švedskem in ena od samoumevnih oblik izobraževanja, jim naše izkušnje pri vpeljevanju le-teh v življenje pomenijo velik prispevek k razvoju modelov prenašanja nekaterih oblik izobraževanja v nova okolja.

Mag. Slavica Černoša, ACS

Mednarodni seminar v Sofiji Vloga nevladnih (prostovoljskih) izobraževalnih organizacij pri oblikovanju politične in pravne kulture odraslih

Na mednarodnem srečanju oktobra letos v Sofiji sva Slovenijo zastopali Alijana Šantej z Univerze za tretje življenjsko obdobje in Branka Emeršič iz Andragoškega centra Slovenije.

Ta srečanja organizira že četrto leto bolgarska organizacija Federation of Societies for Spread of Knowledge pod skupnim naslovom Demokracija skozi izobraževanje.

Srečanja so se udeležili še predstavniki Nizozemske, Nemčije, Rusije in Romunije, največ pa je bilo predstavnikov bolgarskih organizacij s področja izobraževanja odraslih, zato se je tudi večina tem osredotočala na problematiko državljanskega izobraževanja v Bolgariji.

Poglavitne teme, ki smo jih obravnavali na seminarju, so zadevale politično kulturo in politično izobraževanje odraslih v večstrankarski družbi, nevladne organizacije ter probleme in dileme državljanskega izobraževanja odraslih in financiranje državljanskega izobraževanja v nevladnih organizacijah.

Bolgarsi predstavniki poudarjajo več teženj, značilnih za državljansko izobraževanje v njihovi državi:

- gospodarsko in politično realnost (pomanjkanje politične in pravne kulture ter neučinkovito javno mnenje zaradi ostalin totalitarnega enostrankarskega sistema.)
- nepripravljenost vladnih struktur za civilno akcijo in razvijanje državljanskega izobraževanja,
- težave pri sporazumevanju med nevladnimi organizacijami, javnimi občili in politiki.

Izražajo potrebo po jasnom vsespolnem konceptu državljanskega izobraževanja za odrasle. Kljub navedenim spremljajočim težavam v t.i. prehodnem obdobju v večstrankarsko demokratično družbo pa poudarjajo izjemno zaznavne težnje v družbi za zvišanje ravni politične kulture.

Alijana Šantej z Univerze za tretje življenjsko obdobje sem s seminarškim prispevkom želeta opozoriti zlasti na dejavno vlogo starejših v izobraževanju, ki pripelje starejše do sodelovanja na vseh področjih družbenega dogajanja. Za delovanje v družbi potrebuje človek znanje in spretnosti (t.i. izobraževanje za pridobivanje moči: ekonomske, politične, pravne, psihične, itd.); te pa si mora najprej pridobiti, se jih naučiti. Demokracija ni sistem, ki bi mu človek preprosto pripadal, ker pač zdaj in tukaj je pod tem imenom, temveč proces, ki se ga moramo najprej naučiti in nato neprehesoma učiti. Podlaga za demokratično delovanje pa je temeljno znanje o demokratičnem sporazumevanju, in tudi to si je treba pridobiti.

Predstavitev prispevka na seminarju je temeljila na študijskem primeru - Izobraževanje za demokracijo in demokratično sporazumevanje, ki ga pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje vodi prof. Dušana Findeisen.

Branka Emeršič iz Andragoškega centra pa sem se v svojem prispevku bolj osredotočila na vprašanje, kakšne so možnosti in meje projektov državljanskega izobraževanja in kako lahko programi izobraževanja za demokracijo pripomorejo k razvoju civilne družbe.

V razpravi za omizjem ob koncu seminarja je bil poudarjen zlasti pomen sodelovanja nevladnih organizacij z vlado in javnimi občili oziroma pomen uspešne komunikacije med njimi. Urediti je treba zakonodajo na področju nevladnih organizacij, prav tako pomembni pa so tudi mednarodni stiki in povezave.

Poglavitni pomen seminarja je bil, da smo se seznanili s položajem na področju državljanskega izobraževanja odraslih in s položajem nevladnih izobraževalnih organizacij v Bolgariji ter navezali stike in izmenjali izkušnje s predstavniki izobraževalnih organizacij iz različnih držav. Pogrešali pa sva več dinamike v metodah dela na seminarju, saj je bilo premalo možnosti za bolj problemsko organizirane razprave.

Alijana Šantej, Univerza za tretje življenjsko obdobje in Branka Emeršič, ACS

Evropski posvet prostovoljskih združenj ESVA

Vloga izobraževanja odraslih pri razvoju prostovoljskega sektorja in civilne družbe je osrednja tema Evropskega posvetu prostovoljskih združenj, ki vsako leto organizira srečanja predstavnikov prostovoljskih združenj, strokovnjakov na področju civilne družbe in organizatorjev izobraževanja v prostovoljskih združenjih iz različnih držav. Ta tematika se na posvetih obravnava iz različnih zornih kotov, npr. glede na razvoj lokalnega okolja (Romunija), glede na razmerja med prostovoljskimi organizacijami in državo (Danska), letos pa je bila osrednja pozornost namenjena etničnim prostovoljskim

organizacijam v večkulturnih državah. Izhodišče letošnjega posveta sta bili večkulturnost in večetničnost sodobnih družb, ki se žal pogosto zrcalita v pojavih neprilagojenosti in nekultiviranosti manjšin. Vsaka pravna država skuša urediti in zboljšati položaj etničnih manjšin tako, da oblikuje in uveljavlja ustrezno zakonodajo, zagotavlja socialno varnost, sprejema ukrepe za zboljšanje gospodarskega položaja in posreduje pri izobraževanju otrok, mladine in odraslih. To pa vendarle ne pomeni, da je tako mogoče zadostiti vsem potrebam ali doseči popolno adaptacijo, bodisi zaradi tega, ker je zakonodaja preozka, ali zaradi tega, ker ne upošteva nekaterih značilnosti in posebnosti etničnih skupin. Zato je smisel delovanja prostovoljskih združenj, ki pri oblikovanju programov upoštevajo vrednote, jezik, kulturo, folkloro in potrebe manjšin po izobraževanju ta, da nadomestijo pomanjkljivosti državnega urejanja.

Tudi prostor (lokacija), kjer je bilo organizirano letošnje srečanje, je bil v duhu etničnih manjšin, saj je Finska Ljudska visoka šola v Espu že od začetka svojega delovanja namenila posebno pozornost švedsko govorečim Fincem. Švedsko govoreči Fini, 6-odstotni delež finske populacije, so etnična manjšina, ki razvija svojo kulturo, ljudsko izročilo in jezik, ki se po svojih značilnostih precej razlikuje tako od švedske kot tudi od finske kulture. Šola ponuja predvsem programe splošnega izobraževanja, programe literature, umetnosti, slikarstva, kiparstva, organizira pa tudi programe poklicnega izobraževanja. Udeleženci Ljudske visoke šole v Espu povezujejo svoje dejavnosti s programi in projekti prostovoljskih združenj švedsko govorečih Fincev, s katerimi pogosto tudi organizirajo skupne akcije, prireditve, športne dogodke, izdajajo knjige ipd.

Posvet je bil organiziran od 8. do 13. oktobra, udeležilo se ga je 58 gostov iz 13 držav (Bolgarija, Danska, Estonija, Finska, Nemčija, Madžarska, Nizozemska, Poljska, Romunija, Švedska, Ukrajina, Britanija, Slovenija), organizirala pa sta ga Mednarodni sklad prostovoljskih združenj in Finski sklad za izobraževanje odraslih.

Na plenarnih predavanjih in ob delu v skupinah smo udeleženci posebej poudarili pomen oblikovanja mreže prostovoljskih združenj v lokalnih okoljih ter namenili posebno pozornost izobraževanju in usposabljanju lokalnih vodij, ki spodbujajo delovanje prebivalstva v lokalnem okolju, hkrati pa jih podpirajo pri sodelovanju v izobraževalnih dejavnostih. Ob sodelovanju v delovnih skupinah smo se seznanili z delovanjem nekaterih prostovoljskih organizacij, predvsem v vzhodno in srednjeevropskih državah, ki so se z ustreznim organiziranjem izobraževanja in sodelovanjem pri izpeljavi nekaterih lokalnih projektov zelo prilagodile etničnim skupinam.

Letošnji posvet je ponudil precej novega znanja iz organiziranja izobraževalne dejavnosti prostovoljskih združenj etničnih manjšin, saj so sodelovali vidni strokovnjaki, npr. P. Jarvis, J. Katus, K. Gronholm idr., predstavljene pa so nam bile tudi izkušnje iz delovanja nepridobitnega področja v evropskih državah, ki so ponujale predvsem praktične predloge.

Jasmina Mirčeva, ACS

Evropsko leto vseživljenjskega učenja

Vprašanja in odgovori

Z odločitvijo Evropskega parlamenta in Sveta Evrope je bilo leto 1996 izbrano za leto vseživljenjskega učenja. Zakaj je bila sprejeta ta pobuda prav zdaj, ob vstopu v tretje tisočletje? Kaj naj bi po pričakovanjih z njo dosegli? Številne razprave, ki so se pričele letos, odpirajo temeljna vprašanja in neposredno zadevajo vsakega državljanega.

Čemu torej 'leto vseživljenjskega učenja' in zakaj prav zdaj?

Evropska komisija namenja že dvajset let področjem posebnega pomena določena leta. Letos prvič je bila takšna pobuda namenjena izobraževanju in usposabljanju.

Namen takšne odločitve Evropskega parlamenta in Sveta Evrope ob vstopu v tretje tisočletje je spodbuditi razprave o konceptu vseživljenjskega izobraževanja in usposabljanja v vseh državah Evropske skupnosti na evropski, državni, regionalni in lokalni ravni.

Smo v obdobju preobrazbe, ki se ji morajo prilagajati različne strukture družbe. Tradicionalne izobraževalne ustanove - šola, družina in delovno okolje - morajo izpolnjevati čedalje večje zahteve, sočasno pa vse bolj zastareva delitev življenja na tri obdobja, in sicer na izobraževanje, delo in upokojitev.

Takšen razvoj ima pomembne posledice za izobraževanje in usposabljanje, tako za povpraševanje kot tudi za ponudbo. Številne razprave, ki so se odprle ob letu vseživljenjskega učenja, se bodo ukvarjale s temi področji in pripomogle k razmišljjanju o potrebah v prihodnosti in načinih, kako bi tem potrebam zadostili.

Koncept vseživljenjskega učenja in usposabljanja ni nov, postaja pa vse bolj razširjen. Zakaj?

Novosti na področju znanosti in tehnologije zahtevajo hitro in sistematično prilagajanje znanja in spremnosti. Doba informatike postaja resničnost in nove metode pridobivanja znanja ustvarjajo nove možnosti, ki pripomorejo k osebni uresničitvi vsakega posameznika. Ta razvoj bo moral zajeti kar največ ljudi. O tem govorimo že vrsto let, zdaj pa je čas za akcijo, ki mora zajeti vso Evropo.

Zanimanje za ta koncept so zvezčali tisti dejavniki:

- potreba, da bi zadostili povpraševanju po nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju,
- spremembe v strukturi dela,
- novi poklici in novi načini učenja, in
- potreba po večji osebni odgovornosti za pridobivanje znanja in spremnosti, da bi tako zadostili številnim potrebam po izobraževanju v različnih življenjskih obdobjih.

Kateri so cilji evropskega leta?

Evropsko leto vseživljenjskega učenja ima pet poglavitnih ciljev:

- poudariti pomen nenehnega izobraževanja in usposabljanja v vseh življenjskih obdobjih ob velikih družbenih in gospodarskih spremembah v svetu;
- spodbujati posameznikov osebnostni razvoj in pobude, integracijo v svet dela in skupnost, udeležbo v procesih demokratičnega odločanja in njegovo zmožnost za prilagajanje gospodarskim, družbenim in tehnološkim spremembam;
- vpeljevanje v nove oblike prenašanja znanja, še posebno v uporabo izobraževalnih računalniških in multimedijskih programov;
- spodbujanje programov izobraževanja in usposabljanja, ki jih je vpeljala Evropska skupnost (Leonardo da Vinci, Socrates, Youth for Europe II), še posebno zaradi njihove vloge pri spodbujanju nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja;
- spodbujati splošno razpravo o predlogih zajetih v dveh dokumentih Evropske komisije: Bela knjiga o razvoju, konkurenčnosti in zaposlovanju (december 1993) in Učenje in poučevanje: Pot k učeči se družbi (november 1995).

Evropsko leto vseživljenjskega učenja torej ni le leto izobraževanja in usposabljanja... V tem letu bo potekalo več razprav, ki potekajo zdaj v Evropski komisiji in v državah članicah.

Kaj je vsebina teh razprav? Razprave odpirajo številna temeljna vprašanja: o povezavah med sistemi izobraževanja in usposabljanja ter trgom delovne sile, o pripravah na prihajajočo dobo informatike, kako bi zadostili novim potrebam po izobraževanju in usposabljanju (v podjetjih ali v določenih ciljnih skupinah, kot so starejši), o organizaciji delovnega časa, posledicah te reorganizacije, ki se kažejo na življenjskem slogu in posameznikovih delovnih izkušnjah itn.

Komu je namenjeno evropsko leto?

Vseživljenjsko učenje in usposabljanje zadevata vsakega posameznika, zato bi se v prihodnje odpirale možnosti na tem področju, še posebno z novimi načini prenašanja znanja, to pa bi pripomoglo k hitrejšemu ustvarjanju enakih možnosti v Evropi.

Vsebine evropskega leta bodo vplivale zlasti na nekatera ciljna področja in skupine: na izobraževanje in usposabljanje, organizacije, ki delajo z mladimi, ženske in starejše, organizacije, ki si prizadevajo za enake možnosti, mala in srednje velika podjetja, javne ustanove, politike in mnenjske voditelje, socialne partnerje, lokalne in regionalne oblasti, organizacije za delo z marginalnimi skupinami, še posebno z brezposelnimi in socialno izključenimi.

Med letom bo posebna pozornost namenjena menjavi izkušenj in dobre prakse, ter zato tistim projektom, ki jih bodo predložile ustanove in združenja na terenu. Povedano drugače: ne le da bodo vsebine evropskega leta vplivale na vsakega posameznika, tudi ti bodo imeli priložnost za številne načine sodelovanja.

Kdo organizira evropsko leto?

Priprave na evropsko leto uskljuje Generalni direktorat, št. 22, pri Evropski komisiji, ki je odgovorna za izobraževanje, usposabljanje in delo z mladimi. Vsaka država članica pa je že ustanovila državne koordinacijske enote. Te so odgovorne za obveščanje javnosti o vsebinah evropskega leta, spodbujanje projektov na državni, regionalni in lokalni ravni, širjenje informacij ter za evalvacijo in spremljanje vseh dejavnosti na državni ravni.

Na prireditvah v evropskem letu sodelujejo tudi Evropski parlament, drugi generalni direktorati v Evropski komisiji, Ekonomski in socialni komite in komite regij, Svet Evrope, OECD in Unesco.

Kako bo potekalo evropsko leto?

Vse leto bodo v številnih državah in regijah na območju Evropske ekonomske skupnosti potekale raznovrstne prireditve: konference, seminarji, multimedijijske razvojne delavnice, oblikovanje in razširjanje izobraževalnih računalniških programov, sejmi in razstave, dnevi odprtih vrat, televizijski programi, tekmovanja in prikazi dobre prakse. Skupaj bo organizirano okoli 1400 prireditiv.

Poleg tega bodo predstavljeni številni pilotni projekti za odpiranje dostopa nekaterih delov prebivalstva (še posebno šolski mladini in njihovim učiteljem) do novih možnosti, ki jih ponuja tehnološki razvoj na področju izobraževanja in usposabljanja. Na primer, aprila 1996 se je na šolah začelo Evropsko tekmovanje na področju izobraževalnih računalniških programov in multimedije.

(Prevod članka, ki je bil objavljen v Le Magazine for education, training and youth in Europe, št. 5, 1996, str. 8-9; prevedla mag. Ester Možina, ACS)

Urednikova opomba: Čeprav se leto 1996 že izteka, se mi je zdel članek dovolj aktualen za objavo. Z njegovo objavo v Novičkah bralce še enkrat spominjam na ta pomembni dogodek, ki smo ga v Sloveniji lepo zaznamovali s Tednom vseživljenskega učenja.

KOTIČEK JE VAŠ

V DOBI smo v Središču za spodbujanje učenje vpeljali mentorstvo

V dobrem letu delovanja Središča se je organizirano samostojno učenje močno razmahnilo, v enem mesecu, nas obišče že več kot 100 ljudi. Naše prostorske možnosti so v tem času postale pretesne za izpolnitve vseh želja po samostojnem učenju. Zato smo vpeljali seznam čakajočih, ki bi se radi udeleževali tovrstnega učenja. Doslej jih

prihaja k nam vsak mesec okrog 40. Središče je tako zasedeno tri ali štiri mesece vnaprej kljub temu, da smo oktobra pridobili še dve učni mestni (eno opremljeno z računalniško tehnologijo, drugo pa z avdiotehniko), odprtost pa smo že septembra podaljšali na skupaj 56 ur na teden.

Ti podatki so razveseljni, saj je organizirano samostojno učenje v Sloveniji kot oblika učenja in praksa v izobraževanju odraslih novost. Ljudje so jo sprejeli in začetni namen je dosežen. Vsekakor pa ne moremo ostati pri teh izhodiščih, saj je na tem področju še veliko možnosti, v DOBI pa jih bomo razvijali po korakih.

Doslej smo v Središču za spodbujanje učenja v DOBI razvijali: sistem informiranja in obveščanja ljudi, način predstavitve organiziranega samostojnega učenja, sistem vpeljevanja v samostojno učenje, načine svetovanja uporabe programov za samostojno učenje, svetovanje o drugih načinu učenja in izobraževanja, svetovanje za učenje jezikov in učinkovitejše učenje, informiranje in svetovanje po telefonu, s prvim novembrom 1966 pa vpeljujemo novost - mentorstvo pri učenju jezikov.

Mentorstvo - zakaj?

Spremljanje samostojnega učenja ljudi v Središču je pokazalo, da se ljudje radi učijo sami in da je ta način kar najbolj prilagojen njihovim željam glede časa in hitrosti dojemanja vsebin. Ugotavljamo pa, da smo posrečeno izbrali tudi učno gradivo, ki ustreza načelom samostojnega učenja, saj vprašanj, kako v kakem delu učnega gradiva nadaljevati, pravzaprav ni. Zadošča torej uvodno individualno svetovanje, če govorimo na splošno - o uporabi in učenju - iz učnega gradiva na vseh področjih, ki je pri nas na voljo. V ospredju pa je seveda zanimanje za učenje različnih tujih jezikov (največ za nemški in angleški jezik).

Pomembna je tudi psihosocialna dimenzija ljudi, ki se odločajo za organizirano samostojno učenje, saj jih je skoraj polovica brezposelnih, pri veliki večini pa opažamo, da potrebujejo motivacijsko podporo - spodbujanje in ustvarjanje prijetnega učnega ozračja, ki krepi njihov pozitivni odnos do lastnih zmožnosti in znanja.

Iz nezaupanja v lastne zmožnosti, pa vendar še z veliko vedoželjnosti, so si ljudje izbrali pot samostojnega učenja jezika, kjer se ni treba posebno izkazati, kjer jih nihče formalno ne preverja in se potrjujejo sami, ob vajah in različnih načinu potrjevanja naučenega, ki jih vsebuje gradivo za samostojno učenje. Ob teh potrditvah preverjanja lastnega znanja pa so se porodile tudi želje po nadaljevanju, lahko bi rekli po preverjanju svojega napredka z drugimi. Meja tihega govora tujega jezika, ki pogosto nastopi v odraslosti in traja pri posameznikih različno dolgo, je s tem prelomljena. Tako smo na željo uporabnikov pripravili program mentorstva za vse, ki si tega želijo.

Mentorstvo - kako?

Za vsak jezik posebej se majhna skupina (3-6 ljudi) srečuje enkrat na teden z mentorjem po 60 minut, pri tem je pozornost namenjena konverzaciji in dopolnilnim vajam iz slovnice, dovolj časa pa je tudi za vprašanja udeležencev. Mentorske urice torej dobro dopolnjujejo samostojno učenje jezika, večina udeležencev pa bi rada opravila preskus znanja s posamezne stopnje jezika, vse do aktivnega znanja. Tako smo v program mentorskih uric uvrstili tudi spremljanje napredovanja posameznikov

in pripravo na tovrstne preskuse. Mentor jim bo svetoval, kdaj in kako naj se odločijo za tak podvig.

Po prvih izkušnjah lahko trdimo, da so ljudje s takim dopolnilnim programom organiziranega samostojnega učenja zadovoljni, več o tovrstnih izkušnjah pa takrat, ko bo praksa pokazala, da je s samostojnim učenjem, s prilagajanjem načina in hitrosti predelave posamezniku mogoče doseči znanje jezika za posamezno stopnjo, za katero je doslej veljalo, da si ga je mogoče pridobiti le v organiziranih tečajih. Skupaj z udeleženci organiziranega samostojnega učenja v Središču za spodbujanje učenja v DOBI se bomo trudili, da vas z dosežki vpeljave mentorskih uric prijetno prenenetimo v prvih mesecih leta 1997.

Njihovi uspehi bodo uspehi prizadevanj vseh nas, ki vpeljujemo in spreminjaamo prijeme pri učenju in izobraževanju odraslih, da so ti čim bolj prilagojeni njihovim individualnim potrebam, željam in zmožnostim.

Erna Perme, DOBA Maribor

POSVETI, KONFERENCE

Peti evropski kongres psihologije Dublin, 6.-11. julij 1997

Irsko društvo psihologov in Evropska zveza združenj poklicnih psihologov vabita na peti evropski kongres psihologije (Fifth European Congress of Psychology), ki bo potekal na Univerzitetnem kolidžu v Dublinu (University College, Dublin), oddaljenem osem kilometrov od središča mesta.

Predvideno je okoli dvaintrideset glavnih tem s podtemami, ki bodo predstavljene z različnimi oblikami kongresnega dela.

Za tiste, ki se bodo prijavili do 1. marca 1997, je kotizacija 230 britanskih funtov, po tem datumu pa 250 funtov.

Rok za oddajo povzetka je 2. december 1996, za prijavo pa 1. marec 1997.

Naslov kongresnega sekretariata je: Fifth European Congres of Psychology, 96, Haddington Road, Ballsbridge, Dublin 4, Ireland; telefon 00353 1 6685442, faks 00353 1 6685226, E-mail: psi@iol.ie

Naslov organizatorja pa je: A Touch of Ireland Conferences Ltd., 96, Haddington Road, Ballsbridge, Dublin 4, Ireland; telefon 00353 1 6680888, faks 00353 1 6680292, E-mail: atoi@iol.ie

Fotokopijo informacije in prijavnice lahko dobite pri uredniku Novičk.

ESREA seminarja

Od 1. do 3. julija 1997: Odpravljanje meja in ovir - raziskovanje izobraževanja odraslih. Mednarodna konferenca s tem naslovom bo potekala v kolidžu Holloway univerze v Londonu. Interesenti naj pošljejo povzetke svojih prispevkov na naslov: Prof. Richard Taylor, Department of Adult Continuing Education, University of Leeds, UK-Leeds LS2 9JT.

Od 15. do 19. septembra 1997: Mednarodna izmenjava v evropskem izobraževanju odraslih v 20-ih in 30-ih letih - najpomembnejša besedila, prevodi, potovanja, srečanja, izseljenci. To bo šesto v vrsti zelo uspelih srečanj zgodovinarjev splošnega (popular) izobraževanja odraslih. Kotizacija, vanjo so vračunani tudi stroški prenočevanja in prehrane, znaša za člane ESREA 250 nemških mark, za druge pa 450. O udeležbi posameznika bo odločil odbor po pregledu poslanega povzetka. Interesenti naj pošljejo povzetke prispevkov obsega ene A4 strani do 31. decembra 1996 na naslov: Dr. Barry J. Hake, Centre for Adult Education, Leiden University, Wassehaarseweg 52, NL-2323 Leiden; telefon 00 31 71 5274049, faks 00 31 71 5273619, E-mail: hake@rulfsw.leidenuniv.nl

PRIPRAVLJAMO

Pomagajte nam dopolniti seznam verificiranih izobraževalnih programov za odrasle

Spoštovani bračci!

V prilogi boste našli kar zajeten seznam verificiranih izobraževalnih programov za odrasle. Nastal je v okviru Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih, ker je ta komisija ob začetku svojega dela hotela ugotoviti, katere programe za odrasle bi ob kurikularni prenovi kazalo obnoviti in dopolniti.

Za nas, ki smo seznam pripravljali, je bil le-ta kar trd oreh. Strokovni svet RS za vzgojo in izobraževanje namreč tovrstnega arhiva ni imel, tako da je bilo včasih potrebno pravo detektivsko delo, da smo odkrivali, kateri programi sploh obstajajo, ali so bili verificirani, ali so kasneje doživeli še kakšne spremembe ipd. Kakorkoli že, seznam je pred varni, iz njega razberemo, v čem smo bili uspešni, in na katera vprašanja bo treba odgovoriti.

Programe smo zaradi večje preglednosti začasno razvrstili po strokah, kasneje pa jih bomo verjetno nekoliko drugače. Seznam zajema 89 različnih programov. Njihova

skupna značilnost je, da jih je potrdil Strokovni svet RS za vzgojo in izobraževanje in da so pripravljeni za izobraževanje odraslih.

Zavedamo se, da ima pregled programov marsikatero pomanjkljivost. In zdaj ste na vrsti vi. Lepo prosimo vse, ki delate ali ste delali v izobraževanju odraslih, da nam pomagate, in sicer tako, da pregledate priloženi seznam in nam sporočite:

- ali veste še za kak verificirani program,
- ali je bil kak program, ki je na seznamu, uradno "ukinjen",
- ali če veste o kakem programu, ki je na seznamu, kak podatek, ki manjka,
- in imate morda program, o katerem pišemo, da ga ni v programoteki ACS-ja in ste nam ga pripravljeni odstopiti.

Še nekaj: omenili smo že, da so v seznamu samo programi za izobraževanje odraslih, ki jih je sprejel Strokovni svet RS za vzgojo in izobraževanje, ni pa tistih, ki so jih morebiti sprejele druge ustanove ali organi, po zakonih pristojni za sprejemanje javnih programov (npr. GZS, razne zbornice, ministrstva...). O takih programih nimamo podatkov, in ne vemo niti tega, ali sploh obstajajo. Ali ima kdo od vas kakšno informacijo?

Nazadnje še nekaj besed, ki morda niti niso potrebne, a vendarle. Če se morda vprašujete, zakaj bi se ob obilici dela ukvarjali še s tem, pomislite na to, da boste morda jutri vi potrebovali kak javni program ali podatek o programu, ki ga že izpeljujete. Če bo programoteka taka, da bo vsebovala zanesljive podatke, bo koristila vsem. Na drugi strani bo pravilen vpogled v programsko razvejenost javnih programov izobraževanja odraslih Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih lahko rabil, da se bo lotila prenavljanja pravih programov. In na koncu: čeprav se nam vključevanje v razna računalniška omrežja v tem trenutku še ne zdi povsem realno, verjetno ne bo prav dolgo, ko bomo tako povezani tudi izobraževalci odraslih v Sloveniji in programoteka bo ena izmed prvih stvari, ki bi jo uvrstili v omrežje. Dotlej pa jo spopolnilmo!

Prosim, da podatke sporočate na naslov: Sonja Klemenčič, ACS, 1000 Ljubljana, Šmartinska 134 a, faks 061 445 881, tel. 061 446 482,
E-mail: tajnistvo.sae@cinfosol.mss.edus.si

Sonja Klemenčič, ACS

Obvestilo udeležencem izobraževanja iz NLP-ja

Verjetno ste nekateri, ki ste stalni gostje na ACS-ju, že pogrešali naša mesečna srečanja. Zdaj, ko prihaja najprimernejši letni čas za učenje, oživljamo naše sodelovanje. Zato vas obveščamo in vabimo na naše redno izobraževalno srečanje v sredo, 4. decembra, ob 14. uri, v seminarski sobi na ACS.

Osvežili bomo znanje za uporabo nekaterih temeljnih tehnik NLP-ja in reševali probleme, ki jih morda odkrivate pri svoji uporabi te metode. Zato bo zelo koristno, če prideite na srečanje s pripravljenimi vprašanji, tako da bodo pogovori o težavah, ki jih imate, koristni tudi za druge, ne samo za njihove "lastnike".

Vabljeni ste vsi, ki ste končali vsaj dva dela izobraževanja. Če je le mogoče, se prej prijavite Zdenki Birman Forjanič, po tel. 061 446 165.

Nada Mulej, ACS

Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje

Decembra vas vabimo na izobraževalno srečanje, in sicer v

petek, 13. decembra 1996, ob 9. uri, na Andragoškem centru RS,
Šmartinska 134 a.

Tema: Predstavitev knjige *Sodelovanje in organiziranje* avtorice Marte Božič

Pri podjetju VIA iz Maribora je poleti izšla knjiga *Sodelovanje in organiziranje*. Avtorica je knjigo napisala z željo, da bi svoje dolgoletne konzultantske (in človeške) izkušnje prenašala naprej. Knjiga je namenjena vodilnim delavcem, svetovalcem in vsem, ki radi delajo in ustvarjajo.

Temeljni namen knjige je, da bi pripravila bralca k razmišljanju, kaj lahko sam stori za svoj "lepši jutri" in za lepšo prihodnost svojega delovnega okolja. Po njenem mnenju nam vsem poleg znanja in bolj intenzivne uporabe tehnologije primanjkuje predvsem zmožnosti za dobro sodelovanje. V knjigi je poleg razmišljanj o drugačni vlogi posameznika in vodilnih v prihajajoči novi dobi, tudi veliko praktičnih napotkov, kako začeti reševati kompleksne naloge. Bralec lahko razmišlja o mnogih vajah, ki so navedene v knjigi in jih je mogoče reševati tudi ob uporabi priloženega računalniškega programa.

Prosimo vas, da svojo prijavo potrdite po tel. 446 165, Zdenki Birman Forjanič.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

PONUJAO VAM

Deutsch perfekt 4

Deutsch perfekt 4 je zadnji del serije nemških učbenikov, zasnovane v Sloveniji, ki upošteva, tako kot učbeniki za tri prejšnje stopnje, posebne značilnosti kulturnega okolja in jezika, v katerem se nemščina poučuje. Učbenik je hkrati tudi delovni zvezek in predvideva približno 100 ur pouka, besedišče pa sestavlja približno 2500 besed.

Ciljna skupina

Učbenik namenjamo tako odraslim kot tudi odraščajočim, ki so predelali učbenik Deutsch perfekt 3 oziora absolvirali najmanj 300 ur organiziranega učenja nemščine ter si želijo jezikovno znanje toliko spopolnititi, da suvereno komunicirajo v nemščini o splošnih in poslovnih temah.

Cilji

Cilji četrte stopnje so:

- naučiti Slovenke in Slovence pravilno in tekočo oblikovati svoje misli in sporočila v nemškem jeziku,
- usposobiti učeče se ob razvijanju različnih spretnosti (razumevanje pisne in govorjene besede, branje, pisanje in govor), za pogovore o vseh temah, ki zajemajo naš vsakdanjik,
- dokončno utrditi tiste slovnične strukture, ki učečim se tudi na tej stopnji povzročajo največ težav: vrstni red v odvisniku, trpnik v vseh časih, oba preteklika, konjunktiv, pridevnik, predlogi.

Teme

Vsakdanja in poslovna tematika se pogosto prepletata iz različnih zornih kotov. Teme govore o:

- raznih oblikah splošne in poslovne komunikacije (telefoniranje, pisanje pisem, pogajanja),
- udeležbi na mednarodnem srečanju,
- bančnih storitvah,
- hotelskih storitvah,
- različnih oblikah bivanja (v bloku, hiši),
- aktualnih problemih (onesnaženo okolje, ozonska luknja, aids, odtujenost v sodobni družbi),
- medosebnih odnosih in problemih (med partnerji, med starši in otroki, med sosedji),
- možnostih navezovanja stikov po ženitnih oglasih in računalniku,
- različnih oblikah zasvojenosti (mamilia, kajenje).

- boleznih,
- vremenu,
- kriminalu (bančni rop, vlom v draguljarno),
- učenju tujih jezikov.

Zgradba lekcij

Vsaka učna enota ozziroma lekcija vsebuje:

1. Eno ali več kratkih besedil, ki so posneti na kaseti. V učbeniku je 20 izviriških nemških besedil in vaj.
2. V posameznih lekcijah je moč najti različne vrste vaj:
 - vaje za preverjanje razumevanja prebranega,
 - vaje za pravilno formulacijo in uporabo posamezne strukture,
 - vaje za razvijanje komunikacijskih dejavnosti,
 - vaje za utrjevanje besedišča,
 - vaje za preverjanje slušnega razumevanja,
 - vaje za utrjevanje besedišča,
 - vaje za rekциjo glagolov,
 - vaje za urjenje samostalniških glagolskih zvez,
 - ponavljalne vaje.

Posamezne lekcije smo poživili z avtentičnimi nemškimi žalami, tako da je preverjanje razumevanja prebranega besedila prav zabavno. Pri navodilih vaj za formulacijo struktur smo zapisali številko slovničnega poglavja, kjer je moč najti natančno razlagu posamezne strukture.

Slovnična preglednica (Grammatiktafel)

Lekcijam sledi oštrevlčena slovnična preglednica (GT = Grammatiktafel), ki vsebuje pregled vseh najpomembnejših nemških struktur. Pri navodilu za nekatere vaje najdemo oznake kot npr.: GT IX.5.1. GT je oznaka za slovnično preglednico - IX.5.1. pa pomeni število, pod katerim najdemo želeno slovnično razlogo v preglednici.

Dodatek

V knjigi najdemo rešitve posameznih vaj po lekcijah, slovarček slovničnih izrazov, slovar besed, ki so zajete v tej knjigi, in na koncu še seznam krepkih in nepravilnih glagolov.

Kaseta

Učbeniku Deutsch perfekt 4 smo dodali še kaseto, na kateri so posneti besedila in nekatere vaje, ki so v učbeniku označene z ušeskom. Priporočamo, da učeči se

pozorno poslušajo predvsem besedila za preverjanje slušnega razumevanja (Horverstāndnis) in tako izluščijo posamezne informacije. Vsa besedila na kaseti so v celoti natisnjena v učbeniku pri rešitvah.

Sklepna misel

Učbenik sicer navaja učeče se na ustvarjalnost, saj pogosto pušča več možnosti za izražanje svojih misli, vendar skuša z različnimi vajami utrijevati in utrditi nove besede, fraze in besedne zveze. Vemo namreč, da jezikovno znanje na tej stopnji omogoča poenostavljen pogovor o vseh temah. Ker pa je namen učbenika zvišati raven znanja nemškega jezika, naj učitelj vztraja, da učeči se uporablja novo besedišče.

Zahvaljujem se učiteljem in učečim se, ki so v poskusnih fazah pomagali s pripombami sooblikovati celotno serijo Deutsch perfekt. Prisrčna hvala tudi magistri Ani Mariji Muster-Čenčur, ki je kot konzulentka sodelovala pri nastajanju tretje in četrte stopnje, za sugestije o rekciji glagolov in samostalniških glagolskih zvezah.

Kristina Velkaverh, Eurolingua, Ljubljana

Ni ovir za...

Na ACS si lahko sposodite napravo za simultano prevajanje

Vse pogosteje vabimo k nam tuje strokovnjake, da bi naše znanje implementirili v povezavi s svetom. Slovenci si sicer zelo prizadevamo, da bi znali čim več tujih jezikov, vendar je prav jezik velikokrat ovira za nemoteno sporazumevanje na strokovnih srečanjih, seminarjih in v delavnicah. Prav tu vam lahko priskočimo na pomoč. Pri nas, na Andragoškem centru, si lahko sposodite napravo za simultano prevajanje.

Naj navedem nekaj tehničnih značilnosti te naprave. Zagotavlja simultano prevajanje v dva jezika za 55 udeležencev, ki prevod spremljajo po brezžičnih sprejemnikih s slušalkami. Predavateljem in udeležencem so na voljo trije brezžični mikrofoni (dva od teh sta kravatna), ki omogočajo neovirano gibanje v prostoru. Sestavni deli opreme so tudi kasetofon, laserski gramofon in ozvočenje. V prostorih, kjer kabine za prevajalke ni, lahko postavimo svojo. Za prevoz opreme je potreben kombi. Napravo spreminja tehnik ter poskrbi za njeno postavitev in nemoteno delovanje.

Ko boste napravo za simultano prevajanje potrebovali, pokličite Andragoški center, Šmartinska 134a, tel. 061 446 165, faks 061 445 881. Oseba za stike: Anton Lenarčič.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Mills, H. R.: **Teaching and training : a hanbook for instructors.** 3rd ed. London : Macmillan, 1977. 274 str.

Montgomery, John D.: **Alternatives and decisions in educational planning.** Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1976. 66 str. (Fundamentals of educational planning ; 25)

Ratman-Lwerska, Izabela: **Adult education in voluntary associations.** Linköping : Centre for Adult Educators, 1994. 197 str.

Adult education research conference : Arizona State University, March 22-23-24 1985. Tempe : Arizona State University, 1995. 314 str.

Best brochure ideas. Vol. I. Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1989. 98 str. (Research report ; No. 9)

Best brochure ideas. Vol. II. Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1993. 117 str. (Research report ; No. 117)

McFarlin, Bill; Draves, William A.: **Best brochure ideas for seminars and conferences.** Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1995. 81 str. (Research report ; No. 873)

Carr-Hill Roy A.: **The information base for the planning of the diversified educational field.** Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1988. 228 str. (IIEP research report ; No. 68)

Educational planning in the context of current development problems. Volume I, an IIEP seminar, Paris, 3-8 October 1983. Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1984. 156 str.

Holmes, Brian: **Comparative education : some considerations of method.** London : G. Allen & Unwin, 1981. 195 str.

Methodological issues in comparative education / ed. by Robert Cowen and Peter Stokes. London : LONDON Association of Comparative Educationists (LACE), 1982. 182 str.

Perspectives on literacy / ed. by Eugene R. Kingten, Barry M. Kroll, Mike Rose. Carbondale ; Edwardsville : Southern Illinois University Press, 1988. 475 str.

Schribner, Sylvia; Cole, Michael: **The psychology of literacy.** Cambridge ; London : Harvard University Press, 1981. 335 str.Tough, Allen: **Intentional changes : a fresh approach to helping people change.** Chicago : Follett, 1982. 192 str.

Best course ideas of the year. Vol. 1. Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1990. 103 str. (Research report ; No. 108)

Best course ideas of the year. Vol. 2. Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1992. 68 str. (Research report ; No. 014)

- Best course ideas of the year. Vol. III.** Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1994. 76 str. (Research report ; No. 825)
- The best marketing ideas of the year.** Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1990. 44 str. (Research report ; No. 116)
- Malone, John C.: Theories of learning : a historical approach.** Belmont : Wadsworth Publishing Company, 1991. 342 str.
- Philipi, Jorie W.: Literacy at work : the workbook for program developers.** New York : Simon & Schuster Workplace Resources, Simon & Schuster Education Group, A Paramount Communication Company, 1991. 323 str.
- Waldron, Mark W.; Moore, George A.B.: Helping adults learn : course planning for adult learners.** Toronto : Thompson Educational Publishing, 1991. 194 str.
- Education and economic change in Eastern Europe and the former Soviet Union /** ed. by David Phillips and Michael Kaser. Wallingford : Triangle Books, 1992. 138 str. (Oxford studies in comparative education ; Vol. 2, No. 1)
- Sanyal, Bikas C.: Education in a period of change and adjustment : some international perspectives.** Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1992. 14 str. (IIEP contributions ; No. 9)
- Argyris, Chris: Knowledge for action : a guide to overcoming barriers to organizational change.** San Francisco : Jossey-Bass, 1993. 309 str.
- Coates, Julie: Designing brochures for results.** Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1993. 34 str.
- Company training in Britain and Germany : four local case studies /** Helga Ramsay, Helga Tallon, Jim McCarthy, W. John Morgan. Nottingham ; Swansea : University of Nottingham, Department of Adult Education, Centre for Research into the Education of Adults (CREA) ; University College of Wales Swansea, Department of Adult Continuing Education, Research and Development Unit (RDU), 1993. 49 str.
- Course evaluations.** Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1993. 37 str. (Research report ; No. 13)
- Draves, William: The best marketing strategies.** Manhattan : Learning Resource Network (LERN), 1993. 70 str. (Research report ; No. 275)
- Folk high schools in Hungary /** ed. by Imre Trencsényi. Budapest : Hungarian Folk High School Society, 1993. 19 str.
- Lifelong learning for European business : the strategic investment : conference report /** edited by Peter Combey, Maureen Doherty. Brussels : European Lifelong Learning Initiative (ELLI), 1993. 106 str.
- Paulet, J. L.: Profils professionnels : restauration et réhabilitation du patrimoine architectural.** Rapport de synthèse. 1re édition. Berlin : CEDEFOP, 1993. 29 str. (CEDEFOP panorama)
- Stock, Arthur: Lifelong education - the Danish experience life-long education as a significant cultural element in a small town in Denmark.** Nottingham : Centre

for Research into the Education of Adults, Department of Adult Education, University of Nottingham, 1993. 68 str. (Occasional paper)

Adair, John; Desprs, David: **Training for communication** : a trainer's manual. London : British Association for Commercial and Industrial Education, 1985. 89 str.

Fitz-Gibbon, Carol Taylor; Morris, Lynn Lyons: **How to analyze data**. Newbury Park ; London ; New Delhi : Sage, 1987. 159 str. (Program evaluation kit ; 8)

Fitz-Gibbon, Carol Taylor; Morris, Lynn Lyons: **How to design a program evaluation**. Newbury Park ; London ; New Delhi : Sage, 1987. 168 str. (Program evaluation kit ; 3)

Henerson, Marlene E.; Morris, Lynn Lyons; Fitz-Gibbon, Carol Taylor: **How to measure attitudes**. Newbury Park ; London ; New Delhi : Sage, 1987. 185 str. (Program evaluation kit ; 6)

King, Jean A; Morris, Lynn Lyons; Fitz-Gibbon, Carol Taylor: **How to assess program implementation**. Newbury Park ; London ; New Delhi : Sage, 1987. 143 str. (Program evaluation kit ; 5)

Morris, Lynn Lyons; Fitz-Gibbon, Carol Taylor; Freeman, Marie: **How to communicate evaluation findings**. Newbury Park ; London ; New Delhi : Sage, 1987. 92 str. (Program evaluation kit ; 9)

Patton, Michael Quinn: **How to use qualitative methods in evaluation**. Newbury Park ; London ; New Delhi : Sage, 1987. 176 str. (Program evaluation kit ; 4)

Stecher, Brian M.; Davis, W. Alan: **How to focus an evaluation**. Newbury Park ; London ; New Delhi : Sage, 1987. 94 str. (Program evaluation kit ; 2)

Clutterbuck, David: **Everyone needs a mentor : fostering talent at work**. 2nd ed. London : Institute of Personnel and Development (IPD), 1991. 114 str. (Developing skills series)

Harrison, Rosemary: **Employee development**. London : Institute of Personnel and Development (IPD), 1992. 556 str. (Management studies ; 7)

Woodruffe, Charles: **Assessment centres : identifying and developing competence**. 2nd ed. London : Institute of Personnel and Development (IPD), 1993. 230 str. (Developing skills series)

Alexander, Titus: **Developing a whole school approach to working with parents : guidelines for schools in the London Borough of Waltham Forest**. London : Waltham Forest, Education Department, 1994(?). 28 str.

Alheit, Peter: **Taking the knocks : youth unemployment and biography : a qualitative analysis**. London ; New York : Casell, 1994. 307 str.

Alternative schemes of financing training /edited by Vladimir Gasskov. Geneva : International Labour Office, 1994. 151 str.

Anderson, John R.: **Learning and memory : an integrated approach**. New York (etc.) : John Wiley, 1994. 488 str.

Aspects of assessing experiential learning : case studies. London : Further Education Unit (FEU). 105 str.

Arbeit statt Arbeitslosigkeit finanzieren : für eine neue Arbeitsmarkt- und Strukturförderungspolitik : Tagungsdokumentation, 22. 3. 1994, Bonn. Düsseldorf : Der Minister für Arbeit, Gesundheit und Soziales des Landes Nordrhein-Westfalen, 1994. 69 str.

Arlbaster, Anthony: Democracy. Second edition. Buckingham : Open University Press, 1994. 117 str. (Concepts in the social sciences)

Assessing reading, writing and maths : an assessment test. London : The Basic Skills Agency, 1994(?). Mapa.

Basic skills for the workplace / Maurice C. Taylor, Glenda R. Lewe, James A. Draper, eds. Malabar : Krieger, 1994. 514 str.

Baumeler, Megha: NLP-Akademie mit Herz und Verstand : Script zur Ausbildung zum cert. NLP-Practitioner. Freienstein : NLP-Akademie, 1994. 174 str.

Bee, Frances; Bee, Roland: Training needs analysis and evaluation. London : Institute of Personnel and Development (IPD), 1994. 301 str. (Developing skills series)

Bogard, Gérard: Adult education at the Council of Europe : stages in a project: (1960-1993). Strasbourg : Council of Europe, Council for Cultural Co-operation (CDCC), 1994. 106 str.

Peter Monetti, ACS

Bralcem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure. Vabljeni.

Tel. 444 978

Avtorje prosim, da pošiljajo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bom vrnil), ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednik

ACS
SAC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje

consulting, research, development, info-centre, education